

Васильєва В. С.,
здобувач вищої освіти,
Національна академія Служби
безпеки України
(м. Київ, Україна)

Овсієнко Н. О.,
здобувач вищої освіти,
Національна академія Служби
безпеки України
(м. Київ, Україна)

Яковенко Н. В.,
старший викладач кафедри
романо-германських мов,
Національна академія Служби
безпеки України
(м. Київ, Україна)

СЕКТОР БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України питання забезпечення національної безпеки набуває ключового значення. Сектор безпеки і оборони України (СБОУ) є основою державної стабільності, територіальної цілісності та захисту суверенітету. В умовах воєнного стану його ефективність визначається здатністю швидко адаптуватися до нових викликів, ефективно координувати дії між усіма суб'єктами безпеки, а також забезпечувати підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних діяти в умовах гібридної війни [1].

Сучасний характер війни охоплює не лише військову, а й інформаційну, кібернетичну, економічну та психологічну складові. Це вимагає комплексного підходу до формування системи національної безпеки, поєднання військових, політичних, дипломатичних, інформаційних та технологічних інструментів.

Україна перебуває в умовах безпрецедентної гібридної війни, де межі між фронтом і тилом фактично зникають. За таких умов перед СБОУ постають численні виклики, серед яких ключовими є:

- Гібридний характер агресії. російська федерація поєднує традиційні бойові дії з інформаційними операціями, кібератаками, економічним тиском, диверсійною діяльністю та засобами психологічного впливу [2].

- Кібербезпека та інформаційна загроза. Україна щоденно зазнає масованих кібератак, націлених на державні інформаційні ресурси, енергетичну інфраструктуру, системи зв'язку та фінансовий сектор.

- Необхідність удосконалення нормативно-правової бази. Система національної безпеки потребує постійного оновлення та адаптації до реалій війни. Особливо актуальним є приведення чинного законодавства у відповідність до стандартів та практик європейських та євроатлантичних структур безпеки.

- Людський фактор і психологічна стійкість. Особовий склад Сектору безпеки і оборони України зазнає значного фізичного, емоційного та психічного навантаження внаслідок тривалих бойових дій. У зв'язку з цим важливо розвивати програми психологічної підтримки, реабілітації ветеранів і військовослужбовців.

- Технологічна модернізація та автономні системи. Виклики сучасної війни вимагають активного впровадження інноваційних рішень. До пріоритетних напрямів належать розробка та використання безпілотних літальних апаратів, систем штучного інтелекту, засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ), супутникового моніторингу, сучасних засобів кіберзахисту та цифрових технологій.

- Координація між силовими структурами. Ефективне функціонування системи національної безпеки неможливе без належного рівня міжвідомчої взаємодії. Необхідно створити єдиний центр управління, який забезпечуватиме координацію дій між Збройними Силами України, Службою безпеки України, Національною поліцією, Нацгвардією, Державною прикордонною службою [3].

Професійна підготовка кадрів є основою дієздатності сектору безпеки. Вона включає не лише військову освіту, а й розвиток стратегічного мислення, управлінських, технічних, комунікативних та психологічних компетенцій.

- Інтеграція бойового досвіду. Навчальні програми військових академій систематично доповнюються практичним бойовим досвідом, що дозволяє формувати актуальне розуміння сучасної тактики, логістичних рішень, управління ризиками.

- Цифровізація навчального процесу. Активно впроваджуються сучасні цифрові технології, зокрема симуляційні навчальні комплекси, системи віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), які дозволяють моделювати різні бойові сценарії.

- Уніфікація зі стандартами НАТО. З метою забезпечення оперативної сумісності зі збройними силами країн-членів Альянсу Україна поступово гармонізує систему військової освіти зі стандартами НАТО (STANAG).

- Розвиток лідерства. Одним із ключових завдань сучасної системи військової освіти є підготовка офіцерів нового покоління, здатних приймати рішення в умовах високої невизначеності.

- Психологічна підготовка. Особливу увагу приділяють впровадженню програм розвитку емоційної стійкості, навичок командної взаємодії, стресостійкості.

- Гендерна рівність. Зростання участі жінок у Збройних Силах України відображає поступову трансформацію військової культури відповідно до міжнародних стандартів рівних можливостей [4].

Одним із визначальних чинників підвищення обороноздатності України є розширення міжнародного військово-політичного партнерства, що включає спільні навчання, обмін досвідом, технічну підтримку та інтеграцію у глобальні безпекові формати [5].

- Співпраця з НАТО. Україна активно розвиває партнерство з Північноатлантичним альянсом, беручи участь у Програмі розширених можливостей НАТО та реалізуючи положення Комплексного пакета підтримки НАТО.

- Військово-технічна допомога міжнародних партнерів. США, Велика Британія, Канада, Польща, Німеччина та інші держави надають Україні озброєння, військову техніку, системи ППО, а також здійснюють підготовку українських військовослужбовців.

- Спільні навчання. Проведення міжнародних навчань, зокрема *Rapid Trident*, *Sea Breeze*, *Defender Europe* сприяє обміну досвідом, підвищенню оперативної сумісності та зміцненню колективної обороноздатності.

- Кіберспівпраця. Україна поглиблює взаємодію з Європейським центром з протидії гібридним загрозам, що дозволяє ефективніше протистояти інформаційним та кібернетичним атакам.

- Відновлення оборонно-промислового потенціалу. У відповідь на виклики війни Україна розширює внутрішній оборонно-промисловий комплекс шляхом створення спільних виробництв озброєння, безпілотних літальних апаратів, бронетехніки та іншого військового обладнання.

Отже, Сектор безпеки і оборони України перебуває на етапі глибокої трансформації. Поєднання бойового досвіду, технологічних інновацій і міжнародної підтримки створює основу для нової системи національної безпеки. Подальший розвиток СБОУ має базуватися на трьох стратегічних принципах: інтеграція з євроатлантичними структурами, технологічна незалежність та людиноцентричний підхід. Дотримання цих принципів є запорукою довгострокової стійкості української держави та її здатності зберігати суб'єктність у системі міжнародної безпеки XXI століття.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII.

2. Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020.

3. Білецький С. Професійна підготовка фахівців сектору безпеки в умовах воєнного стану. Київ: НУОУ, 2023.

4. NATO-Ukraine cooperation in the field of defence and security. Brussels.

5. Ministry of Defence of Ukraine. Annual Defence Review. 2024.